

Læsø – øen med vokseværk. Forhistorie, opståen, kystdannelse, landskaber, vegetation og saltforekomster

Forfatter: Jens Morten Hansen

Selvudgivet, 2018, 96 sider, 21,5 × 26,5 cm

ISBN: 8797878714886

Bogen kan købes hos forfatteren

(e-mail: jmh@geus.dk) eller igennem

GEUS' bogsalg (bogsalg@geus.dk)

Pris: 196 kr. ex. moms og forsendelse

*BOGANMELDELSE AF LASSE SANDER,
Alfred-Wegener-Institute for Polar and
Marine Research, List/Sylt, Tyskland*

Selv har jeg aldrig været på Læsø og Jens Morten Hansens nye bog *Læsø – øen med vokseværk* læste jeg på rejsen til et conferencebesøg i Frankrig. Anmeldelsen skrev jeg dels i fly og dels i tog, rastløs på vej gennem Europa. På en måde føles det som dårlig stil over for en forfatter, som her formidler resultater og observationer fra sit lange virke igennem mange årtier på netop denne ene ø. *Læsø – øen med vokseværk* er selvudgivet af forfatteren med støtte fra Læsø Museum og De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS). På knap hundrede sider formidler Jens Morten både sin vidtrækkende (lokal-)viden og sin vedvarende begejstring for øens natur- og kulturlandskaber.

I den første linje af sammenfatningen står der: "*Læsøs historie er spændende, men kompliceret*" – et udsagn som går igen som et mantra i bogen, og som spejler dens styrker og svagheder. Hver bog tjener et formål og er skrevet til en målgruppe – så hvad vil denne nye bog fortælle, og hvem vil blive glad for at læse den?

Bogen starter med en sammenfatning, og er bygget op i fem kapitler af tekst suppleret med mange billeder,

digte, figurer og kort. De første tre kapitler handler om øens landskabsdannelse, og de processer som har formet øen siden slutningen af den sidste istid. Kapitel fire giver et overblik over øens nuværende vegetation og dens udvikling gennem tiden. I det femte kapitel beskrives Læsøs saltforekomster og deres historisk betydning for øens samfund og natur. Størstedelen af indholdet bygger på bestående viden og forfatterens egne undersøgelser på øen.

På nogle få timer lærte jeg rigtig meget om Læsø, og jeg læste bogen fra start til slut på næsten én gang. Den er velskrevet, let at forstå og spændende at læse for én der er vant til at arbejde med geologiske koncepter og trænet til at samle informationer fra tekst og kort. Som læser uden faglig baggrund kan man ind i mellem blive forundret over de mange detaljer og finurligheder (og nogle spidsfindigheder!), som forfatteren præsenterer. Det er bare for meget, og det kan dæmpe læselysten. Ind i mellem kan jeg godt blive uenig med nogle af forfatterens fortolkninger og man kan undre sig over, om det er relevant at formidle så mange data og metodetung analyse i en bog, som er skrevet til en bred offentlighed med interesse i udvik-

lingen af Læsøs natur- og kulturlandskab. At følge med i teksten vil derfor kræve tålmodighed og en del forhåndsviden for de fleste læsere.

Andre dele af bogen er skrevet til folk, som er bekendt med Læsø, og som har et ønske om at forstå de forskellige landskabselementer, man møder på ture rundt omkring på øen. Kapitel to læses lidt som en skattejagt med kort og mange sted- og vejnavne, der giver forklaring på dannelsen og de synlige forskelligheder, der er karakteristiske for de enkelte dele af øen. Landskabselementer som f.eks. *Kærene* (en række små søer), *Fjærene* (et stort og lavvandet område) og de mange hævede stenrev og strandvolde bliver nøje beskrevet, og man fortryder lidt, at man ikke befinder sig på vej til Læsø for at gå på opdagelsesrejse!

Det er meningen, at de fem kapitler kan læses hvert for sig, og det betyder, at der findes en del gentagelser når man læser bogen igennem på en gang. Dette er ikke noget stort problem til den som har bogen liggende i sommerhuset og læser lidt ad gangen, når det lige passer.

For nogle år siden gik Jens Morgen på pension og bosatte sig fast på Læsø. Bogen er en opsummering af det arbejde, han har lavet igennem de seneste par år. Som selvudgivelse på dansk har bogen nok ikke

potentiale til at blive læst af alverden, og det er vel heller ikke meningen med den. Derudover befinder bogen sig i godt selskab med to relativt ny-udkomne bøger i bogværket "Trap Danmark". Én om historie, natur og kultur i de nordjyske kommuner Frederikshavn, Hjørring og Læsø (2016; ISBN: 9788771810073) og én om Læsø selv (2017; ISBN: 9788771810523). Så man kan komme i tvivl om, hvorvidt der er behov for endnu en bog om øen, især fordi Jens Morten selv er en del af Traps faglige råd. I *Læsø – øen med vokseværk* fremstiller forfatteren sin personlig vinkel på tingene, og bogen får derved et tydelig biografisk træk.

Det forbliver i sidste ende uklart for mig, hvem bogen er skrevet til. Man skal enten høre til gruppen med flair for kystforskning, eller til dem med særinteresse i Læsø. Jens Morten er begge dele og formidler sin begejstring for Læsø, øen som har beskæftiget ham igennem hele hans liv og nogle år i hans karriere som forsker. Bogen giver et grundigt overblik over øens geologisk udvikling og nuværende landskaber fortolket igennem forfatterens øjne, og den er illustreret med mange flotte billeder. Som vi siger i Sydslesvig: *Den kan læses*, og det er ment som noget positivt. For mit vedkommende skal jeg nu snart endelig have købt nogen billetter til Læsø – jeg er blevet nysgerrig!